

Македонско здружение на млади правници

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА МАКЕДОНСКОТО ЗДРУЖЕНИЕ НА МЛАДИ ПРАВНИЦИ ВО 2014 ГОДИНА

ВОВЕД

Македонското здружение на млади правници (МЗМП) е основано во 2004 година во период на отсуство на слични организациски форми меѓу младите правници. Група од девет ентузијастички кои ја почувствуваа потребата да се обезбеди повисоко ниво на професионалност и вклучување на младите правници во правните реформи во државата, го основаа здружението со јасна визија: обединување на младите правници, обезбедување на континуирана правна едукација, стручно оспособување и професионална ориентација на младите правници во правната професија во Република Македонија.

МЗМП активно ги подржува младите правници во нивната професионална надградба преку обезбедување на обука, курсеви, студиски посети, материјали поврзани со речиси сите аспекти на правната професија, се со цел постигнување на повисоко ниво на стручност на своите членови. Покрај оваа заложба, МЗМП исто така служи на потребите на граѓаните и другите лица за квалитативен и полесен пристап до *pro bono* правни услуги поврзани со заштита на човековите права и слободи и ги подржува маргинализираните групи во општеството.

МЗМП обезбедува стручна поддршка при стратешко застапување за човековите права во одредени области и прашања пред националните и меѓународните институции.

МЗМП користејќи го знаењето, капацитетите и иновативноста на младите правници обезбедува професионални услуги во областа на заштита на човековите права и слободи и владеење на правото и спроведува повеќе проекти од областа на заштита на човековите права

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ НА МЗМП ЗА ПЕРИОДОТ 2013-2015

Приоритет 1. Институционално зајакнување и развој

- Приоритет 2. Подобрување на позицијата на младите правници
- Приоритет 3. Промоција и заштита на човековите права и принципот на владеење на правото
- Приоритет 4. Постигнување на одржливост преку искористување на ресурсите, активна промоција и вмрежување

Како резултат на своето долгогодишно успешно работење, МЗМП беше препознаено од страна на релевантните чинители и креатори на политики како субјект кој располага со капацитет и експертиза за обезбедување квалитетна правна помош во специфични области (азил, бегалци, маргинализирани групи итн.) како и во изготвување на издражани анализи за законските решенија кои се предмет на работата на МЗМП.

Покрај препознатливоста МЗМП е и едно од 9-те здруженија овластени за обезбедување на бесплатна правна помош во Република Македонија. МЗМП е препознаено и на меѓународен план од страна на организации и донатори кои имаат сличен предмет на работа.

ТЕКОВНИ ПРОЕКТИ, СПРОВЕДЕНИ АКТИВНОСТИ И ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ВО 2014

1. Проект: Правна помош и застапување на лица од интерес на УНХЦР

МЗМП и Високиот комесаријат за бегалци при Обединети Нации (УНХЦР) започнаа соработката во октомври 2010 со цел обезбедување на правна помош за бегалци, лица под супсидијарна заштита, баратели на азил како и други лица од интерес на УНХЦР. Сите активности кои се преземаат од страна на МЗМП се насочени кон зајакнување и подобрување на квалитетот на постоечките стандарди на правното застапување во националната пракса за азил, унапредување на човековите права како и зајакнување на принципот на владеење на правото во Република Македонија.

Во 2014 година МЗМП продолжи да обезбедува правна помош и застапување на баратели на азил, бегалци, лица под супсидијарна заштита, како и други лица од интерес на УНХЦР со толериран престој во сите фази на постапката. МЗМП исто така во текот на 2014 обезбедуваше правна помош на бегалци и лица под супсидијарна заштита во процесот на интеграција.

Во 2014 година МЗМП обезбеди правна помош за 1283 баратели на азил (1.108 се од машки пол, а 175 се од женски пол). Од нив 72 баратели на азил се непридружувани (68 од машки пол и 3 од женски пол) и за таа цел одржани се неколку состаноци со Центарот за социјални работи со цел навремено поставување на старатели и спроведување на активности кои се во најдобар интерес на детето. Од страна на МЗМП во постапката за азил која ја спроведува Одделението за азил при МВР застапувани се 146 баратели на азил, а само 25 од нив се појавиле на закажаното сослушување. Помеѓу нив, МЗМП застапуваше и 11 баратели на азил од Сирија кои добија статус на признаен бегалец, и 2 баратели на азил на кои им е доделен статус на лице под супсидијарна заштита.

МЗМП е активно вклучен во процесот на натурализација на лицата кои останаа во земјата од Косовската бегалска криза и активно ги помага преку давање на правни совети како и асистенција во обезбедување на потребната документација се до изнаоѓање на трајни решенија за регулирање на нивниот статус во земјата. Во 2014 година дадена е правна помош на 829 лица или 216 фамилии кои се обратиле во канцеларијата на МЗМП во општина Шуто Оризари. Воедно, од нив 20 лица трајно го решиле својот статус и се стекнале со државјанство или со дозвола за привремен престој во земјата. Покрај тоа МЗМП го помага и процесот на доброволно враќање на бегалците во своите земји на потекло (Србија или Косово) спроведуван од страна на канцеларијата на УНХЦР во Скопје преку обезбедување на странките со целокупната документација. За таа цел МЗМП е во континуирана соработка со Амбасадите на Србија и Косово во земјата.

Од страна на МЗМП е формирана група за стратешко застапување на предмети од областа на азилот која е составена од адвокати со претходно искуство во областа на заштитата на човековите права. Одржани се две средби на кои се дискутираа предметите од бегалското право и се идентификуваа предмети за литигирање пред Европскиот суд за човекови права.

Во 2014 година МЗМП ја започна иницијативата “Antenna Lawyers” во која активно учество зедаа адвокати кои се со седиште во градовите во кои во претходниот период се забележани поголеми миграциски движења. Остварена е соработка со адвокати од Гевгелија, Битола, Кавадарци, Струмица, Делчево, Куманово и Велес и одржани се две средби во Скопје на кој се разгледуваше миграциската политика, проблемите и предизвиците со кои се соочуваа Македонија како и другите земји од т.н Балканска миграциска рута. Остворена е и заедничка google група на која секојдневно се разменуваат податоци за миграциските движења во сите делови на државата.

Во рамките на вториот Универзален периодичен преглед од страна на Советот на ОН за човекови права, што се одржа на 30 јануари 2014 година, МЗМП ја искористи можноста дадена на невладините организации да земат учество и влијание во УПП процесот и достави индивидуален поднесок до Канцеларијата на Високиот комесар за човекови права (ОХЦХР), кој се однесуваше на состојбата со човековите права во врска со прашањата за азил и лицата без државјанство во земјата. МЗМП исто така учествуваше во заедничкото основање на ad hoc коалиција формирана специјално за УПП процесот.

Како дел од процесот, на 15 мај 2014, МЗМП учествуваше во дебатата организирана од Хелсиншкиот комитет за човекови права и Младинскиот образовен форум, со поддршка од Програмата на Обединетите нации за развој (УНДП). Во дебатата, претставник на МЗМП беше поканет како говорник, со цел да се споделат искуствата во однос на поднесување индивидуални поднесоци до Канцеларијата на Високиот комесар за човекови права (ОХЦХР). Покрај тоа, на покана на Министерството за надворешни работи, како координатор на процесот на Универзалниот периодичен преглед, на 11 ноември 2014 година, МЗМП доби покана да учествува на дводневна работилница во врска со препораките од вториот циклус на процесот. На работилницата присуствуваа

експерти од Владата и националните институции за човекови права, кои се вклучени во подготовка и презентација на Националниот извештај.

Декларацијата за соработка помеѓу невладините организации кои работат во областа на азилот и миграциите – *“Skopje Declaration on Asylum, Migration and NGO cooperation”* до крајот на 2014 ја потпишаа вкупно 17 водечки организации на национално и меѓународно ниво кои работат на прашања поврзани со азилот и миграциите. Со цел да се подобри комуникацијата меѓу потписниците на декларацијата и да се олесни процесот на споделување информации, во мај 2014, МЗМП отвори регионална мејлинг група. Во март 2014, МЗМП отпочна со формирање на регионален веб сајт за сите потписници на декларацијата. Втората регионална средба помеѓу невладините организации се одржа од 10-ти до 12-ти декември 2014 година во Белград, каде што беше објавен регионалниот извештај *“The State of Asylum from NGO Perspective in the Region of Southeastern Europe”*, кој ги опфаќа сите релевантни информации за азилот и миграциите во Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Република Македонија, Грција, Косово, Црна Гора, Србија и Словенија за 2013 и првата половина на 2014.

Во 2014, МЗМП како и претходните години е активно вклучен во активностите спроведени во рамките на мрежата на ЕКРЕ и на 24 јануари 2014 година, се вклучи во кампањата „Europe Act Now“ „Give Your Voice“ која започна на 6-ти март и заврши на 20 јуни, на Светскиот ден на бегалците. Кампањата беше отпочната од ЕКРЕ заедно со повеќе од 100 партнери во 34 држави, со цел да се апелира на европските лидери да преземат итни чекори за да им помогнат на сириските бегалци. Како дел од активностите во склоп на кампањата, претставници од МЗМП и двајца баратели на азил трчаа на хуманитарната трка од 5 километри на Скопскиот маратон и носеа специјално дизајнирани маици со слоганот „2 662 06x refugees ran from Syria, today we are running for them“.

МЗМП ја отвори регионалната средба на ЕКРЕ за западно-балканските држави која се одржа на 8-ми мај 2014 во Белград, при што беше ставен акцент на иницијативата на НВО во регионот и на Скопската декларација како добра практика за засилување на соработката меѓу НВО во Западниот Балкан. За време на средбата, учесниците беа воведени во моменталните иницијативи во регионот водени од НВО и УНХЦР, беа дискутирани клучните прашања за застапување во одделни држави и заедничките предизвици на регионално ниво, а беа идентификувани и натамошните приоритети за зајакнување на координацијата и соработката меѓу членовите на ЕКРЕ и Секретаријатот.

Со цел да се покрене свеста за ситуацијата на сириските бегалци кои во поголемиот број случаи имаат потреба од меѓународна заштита, МЗМП испрати соопштение до неколку медиуми во државата. Соопштението апелираше и на поголема посветеност на решавањето на проблемот со големиот број на железнички несреќи во кои животот го загубија неколку мигранти.

2. Проект: Превенција и намалување на бездржавјанство на УНХЦР

Во април 2011 година МЗМП започна соработка со канцеларијата на УНХЦР во Скопје во делот на превенција и намалување на бездржавјанство и зајакнување на принципот на владеење на правото во Република Македонија, согласно ООН Конвенцијата за Статусот на лицата без државјанство од 1954, Европската Конвенција за државјанство од 1997, како и стандардите на ЕУ и на Европската конвенција за човекови права. Овој проект е продолжение на долготрајните напори кои се вложуваат во решавање на сложените прашања на de facto бездржавјанство, граѓанската регистрација/упис, како и проблемот на недостаток на лични документи и нерегулиран граѓански статус. Крајната цел е да се зголеми ефективниот пристап до здравство, вработување, социјална помош и образование како и до останатите основни права и услуги на маргинализираните групи.

Заклучно со 31 Декември 2014 година, МЗМП асистираше со правна и финансиска помош за потребите на лицата во ризик од бездржавјанство, и тоа, во постапките за регулирање на престој во Република Македонија, дополнителен упис на раѓања и лични имиња и во постапката за добивање на македонско државјанство.

Истовремено со пружањето на правна помош, МЗМП беше и активно присутно на терен во посета на лицата од интерес кои живеат во Скопје и низ цела Македонија, при што идентификуваше и нови случаи на лица во ризик од бездржавјанство за кои беа поведени соодветни постапки.

За потребите на проектот, остварени се посети на локалните матични служби низ Македонија.

Во текот на 2014 година МЗМП ја продолжи долгогодишната соработка со Министерството за труд и социјална политика, која соработка се предвиде и со потпишувањето на Меморандум за соработка, а како дел од Координативната група на Акцијата за дополнителен упис на раѓања и лични имиња, во која активно учествуваме од самиот почеток на акцијата.

Исто така, продолжи и соработката со Министерството за Правда - Управа за водење на матични книги во спроведувањето на тековните активности за потребите на Акцијата за дополнителен упис на раѓања и лични имиња и поведување на постапки за дополнителен упис на незапишаните раѓања, како и соработката со Министерството за внатрешни работи- Одделение за државјанство и Одделение за странци.

Во текот на 2014 МЗМП одржа и тренинг за обука на лицата од Ромските информативни Центри, кои работат во составот на Министерство за труд и социјална политика, посебно за постапките за дополнителен упис на раѓања и лични имиња, постапката за регулирање на престој и прием во македонско државјанство.

Во соработка со Канцеларијата на Високиот Комесаријат за бегалци на ОН во Скопје-УНХЦР, МЗМП организираше Конференција за систематско решение на проблемот со лицата во ризик од бездржавјанство на која беа поканети и присуствуваа претставници од МВР, Управата за водење на матични книги, Министерството за труд и социјална политика и претставници на невладини организации.

Покрај соработката со домашните невладини организации и институции, МЗМП како членка на WEBLAN мрежата за потребите на лицата од интерес на странските невладини организации – членови на мрежата од Србија, Косово, Црна Гора, Босна и Херцеговина и Хрватска, продолжи со прибавување на лични документи и финансиски ги покри трошоците за истите, а истовремено од овие земји прибавуваше документи за потребите на лицата во ризик од бездржавјанство кои се по потекло од бивша СФРЈ, а живеат во Македонија.

3. Проект на УСАИД за заштита на човековите права

МЗМП започна со спроведување на Проектот на УСАИД за заштита на човековите права во Септември 2014 година. Проектот претставува тригодишна програма која има за цел да допринесе кон унапредување на заштитата и промоцијата на човековите права и демократските вредности во Република Македонија преку правна едукација, стратешко застапување и зајакнување на правни професионалци и граѓански организации. Проектот вклучува две одделни компоненти и тоа: 1. Подобрена правна едукација во областа на човековите права која ќе се оствари преку организирање на основни и напредни обуки од областа на човековите права како и програма за практиканство и 2. Подобрена заштита на човековите права во рамки на која се обезбедува правна помош за жртви на повреди на човекови права како и правно застапување пред домашни и меѓународни судови.

Во првите 2014 во рамки на Проектот беа спроведени следниве активности:

- Изготвување на програма за обука за обучувачи од областа на човековите права
- Објавен оглас за избор и селекција на 5 локални предавачи за обуките за обучувачи
- Објавен оглас за обука за обучувачи од областа на човековите права
- Селекција на 37 адвокати и правници за учество на обуките за обучувачи
- Спроведени 2 (две) основни обуки за обучувачи за човекови права за 35 адвокати и правници
- Подготвен прашалник за изготвување на индекс за човекови права
- Доставување на прашалникот за пополнување до експерти од областа на човековите права
- Иницијална комуникација за воспоставување на соработка за програмата за практикантска работа со адвокатски канцеларии и правосудни институции
- Иницирање на една постапка за стратешко застапување и обезбедени девет (9) правни совети

4. Проект: Заштита на човековите права на маргинализирани групи во Република Македонија (ЛГБТ, Роми и лица со телесна и ментална попреченост)

Проектот започна да се спроведува во октомври 2014 година и ќе трае 14 месеци. Проектот е поддржан од Фондација Отворено општество, Будимпешта, Унгарија.

Главната цел на проектот е да се придонесе во развојот на општество без дискриминација каде секој човек добива еднаков третман и може да ги ужива уставно загарантираните права.

Проектот е насочен кон подигање на свеста помеѓу граѓаните за штетните последици од дискриминацијата на маргинализираните групи, придонес кон развојот на судската пракса во областа на дискриминацијата пред домашните судови и ЕСЧП, како и да поттикне подобра и поефикасна соработка на граѓанскиот сектор во промоција на анти-дискриминаторските политики.

Во рамките на проектот една од клучните активности е стратешкото водење на постапки за заштита од дискриминација. Оваа активност подразбира идентификување на лицата кои имаат основ да сметаат дека се жртви на дискриминација, и овозможување на правна заштита на истите која се состои од правни совети и застапување пред надлежните судски органи.

Македонското здружение на млади правници продолжува да работи со својот стручен тим на адвокати чија задача е да даваат бесплатни правни совети и да ги застапуваат жртвите на дискриминаторското постапување пред домашните судови. МЗМП исто така соработува со повеќе релевантни граѓански организации и институции во земјата, со цел воспоставување на партнерски однос.

Со отпочнување на проектот е формиран и проектниот тим и отворена е „зелена“ бесплатна телефонска линија 0800 64 000, преку која на граѓаните им се овозможува брзо и ефикасно да се информираат, да постават прашање во областа на спречување на дискриминацијата и да добијат брз и бесплатен правен совет, како и да закажат состанок. Во првите неколку месеци од спроведувањето отпочната е соработката со повеќе граѓански организации, примени се околу 20 повици, одржани се повеќе состаноци и дадени се неколку правни совети.

5. Проект: Пристап до правда во Република Македонија

Проектот започна да се спроведува во февруари 2014 година и истиот ќе продолжи во 2015, заклучно со месец август. Проектот се спроведува во соработка и поддршка на ФООМ и главна цел на проектот е да се придонесе кон подобрувањето на системот на заштита на човековите права во земјата преку зацврстување и унапредување на системот на бесплатна правна помош и детектирање на неговите слабости, како и изработување стручна и независна анализа на спроведувањето на Законот за бесплатна правна помош.

Активностите кои ги спроведува МЗМП од овој проект вклучуваат обезбедување на бесплатна правна помош, и зголемување на свеста во јавноста за постоење и примена на бесплатната правна помош, како и преземање на други активности за успешно спроведување на неговата главна цел.

МЗМП ја одржува веб страната pristapdopravda.mk која содржи можност посетителите на веб страната да постават писмено прашање со кое бараат определена правна

информација. Во текот на 2014 година поставени се вкупно 54 прашања, главно од областа на имотно-правни и работни односи и прашања од областа на социјално, пензиско и инвалидско осигурување. МЗМП, во истиот период располагаше и со бесплатна телефонска линија (0800 44 222), на која граѓаните можеа да добијат информација за правото на бесплатна правна помош и во текот на 2014 година примени се вкупно 104 повици.

Во 2014 година, од страна на МЗМП беше обезбедена правна помош во комплетирање на 66 барања за бесплатна правна помош соодветно поднесени до надлежни подрачни одделенија на Министерство за Правда на РМ. Од нив, за 3 лица е одобрена бесплатна правна помош во судски и управни постапки, во 9 предмети бесплатната правна помош не е одобрена, 40 поведени постапки за остварување на правото на бпп е запрена, а во поголем дел од поднесените барања постапката беше сеуште во тек.

6. Проект: Законодавна иницијатива за новиот Закон за општа управна постапка (ЗОУП)

Во периодот Април-Септември 2014 година, МЗМП започна соработка со НДИ во рамките на активностите на зајакнување на капацитетите на граѓанските организации во законодавниот процес 2013-2014 година. Во пресрет на изготвување на нов Закон за општа управна постапка од страна на МИОА, МЗМП, со оглед на искуството во областа на управната материја, со активното вклучување во процесот на носење на овој закон има за цел да го олесни пристапот до права и услуги на граѓаните на РМ во комуникација со државните институции, особено на ранливите категории на граѓани. Преку иницијативата МЗМП ги спроведе следниве активности:

- **Изработка на компаративна студија за Предлог Законот за општа управна постапка (актуелниот ЗОУП наспроти новиот предлог ЗОУП)** - Студијата ги отсликува позитивните и негативните аспекти од поединечни решенија и членови на предлог ЗОУП од аспект на постоечката пракса во Република Македонија и нивната практична примена. Изработената студија беше доставена до сите релевантни страни вклучени во процесот на изготвување на ЗОУП со интенција да се извршат корекции за одредени прашања кои беа покренати во студијата пред истиот да се стави во собраниска процедура.
- **Организирање на јавна дебата во однос на предлог ЗОУП и студијата изготвена од МЗМП** – Јавната дебата беше организирана на тема: Дали новиот предлог ЗОУП ќе ги исполни очекувањата на граѓаните за ефикасна и ефективна заштита на правата на граѓаните во управната постапка. На јавната дебата беа обработени и дебатирани предлог Законот за општа управна постапка и студијата изготвена од МЗМП. На јавната дебата учествуваа претставници на сите позначајни институции кои што се директно засегнати од овој Закон. По завршувањето на јавната дебата беше изготвен записник од искажаното од каде што може да се утврди дека во голема мера ставовите за поединечни решенија се поклопуваа со тие на МЗМП од изготвената студија.

7. Проект: Оценување на перцепциите и очекувањата на Новиот Закон за кривична постапка во РМ

Овој проект е подржан од страна на Американската адвокатска комора – Иницијатива за владеење на правото (ABA ROLI) во периодот Март-Јуни 2014 година. Проектот има за цел мерење на перцепциите и очекувањата од страна на стручната јавност – адвокати, судии и јавни обвинители од примената на новиот Закон за кривична постапка. Од страна на МЗМП беше изготвен прашалник кој што беше доставен до судии, јавни обвинители и електронски прашалник до адвокати со прашања за најзначајните новини во новиот Закон за кривична постапка со цел да се утврдат потребите, проблемите и потешкотиите при практичното спроведување на овој закон. Од добиените прашалници, МЗМП изготви извештај за оценувањето на перцепциите и очекувањата од новиот Закон за кривична постапка каде што се обработени најзначаните новини од Законот за кривична постапка и мислењата и ставовите на судиите, јавните обвинители и адвокатите во однос на таквите решенија. Овој извештај беше изготвен 6 месеци пред почетокот на примената на новиот Закон за кривична постапка.